

LUONTOPANEELIN LAUSUNTO KOSKIEN UUDISTETTAVAN LAINVALMISTELUN VAIKUTUSARVIOINTIOHJEEN LUONNOSTA (VN/24927/2020)

Luontopaneeli tarkasteli opasluonnosta kohdan 4.3.4. osalta ja pitää opasluonnoksen tätä osaa hyvänä apuvälineenä lainvalmistelun vaikutusten arvioinnissa luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvien haittojen pienentämiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi.

Katsomme, että säädösten vaikutusten arviointiin voitaisiin kuitenkin vielä lisätä luonnon monimuotoisuuden osalta sen arviointi, onko säädöstä valmisteltaessa tarkasteltu muitakin toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja ja etenkin sellaisia, joilla säädöksen aiheuttamaa luontohaittaa pystytään välttämään ja minimoimaan. Kaikkien luontohaittaa suoraan vai välillisesti aiheuttavien toimien osalta vähemmän haitallisten säännösvaihtoehtojen pohdinta tulisi olla osa säädösvalmistelua.

Itse säädöksessä pitäisi luontohaittojen osalta pyrkiä noudattamaan lievennyshierarkiaa (haittojen välttäminen, haittojen lieventäminen, haittojen hyvitys eli ekologinen kompensatio; Moilanen ja Kotiaho 2017; 2021) ja tämänkin toteutumista olisi hyvä arvioida osana vaikutusten arviointia. Riittävien lievennyskeinojen arvioiminen on tietysti tärkeää osana kaikkia haitallisia ympäristövaikutuksia.

Vaikutuksia arvioivan tahon voisikin olla hyvä esittää esimerkiksi seuraavat lisäkysymykset:

1. Onko luonnon monimuotoisuutta heikentäville toimenpiteille etsitty ja harkittu vaihtoehtoja?
2. Miten luonnolle haitallisia vaikutuksia pyritään ehkäisemään ja lieventämään tai hyvittämään muilla toimilla? Ovatko nämä toimet riittäviä?
3. Onko tiedossa muita samanaikaisia toimia tai ympäristömuutoksia, jotka vaikuttavat heikentävästi samoihin luontoarvoihin?

Luonnonvarojen kestävä käytön sijaan olisi hyvä puhua käytön kestävydestä, koska jälkimmäinen muotoilu painottaa kestävyttä itse käytön sijaan. Tästä syystä Luontopaneeli ehdottaa yhden virkkeen uudelleen muotoilua seuraavalla tavalla: "Elinympäristöjen suojelulla ja ennallistamisella sekä varmistamalla maan, vesien ja luonnonvarojen käytön kestävyys, voidaan vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden tilaan."

Viitattu kirjallisuus:

Moilanen ja Kotiaho. 2017. Ekologisen kompensatian määrittämisen tärkeät operatiiviset päätökset. Suomen ympäristö 5/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4754-8>.

Moilanen, A., & Kotiaho, J. S. (2021). Three ways to deliver a net positive impact with biodiversity offsets. *Conservation Biology*, 35(1), 197-205. <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/cobi.13533>.